

דבר המערכת

בגליון זה אנו כוללים, בשני מקרים, שני מאמרים על אותו הדבר. בשני המקרים, יש לכך סיבה. שני מאמרו של ראובן מירקין מתייחסים לשני ספרים של אותו המחבר המציגים עמדות דומות, ומן הרצוי לטפל בהם כאחד. שני המאמרים של שרגא נרו ושל יוחנן גלוקר על ספרו החדש של יואב רינון משלימים זה את זה. הראשון הוא ביקורת כללית על הספר ועל הרעיונות והגישות שהוא מיצג, והשני דן ביתר פרוט בכמה מטעונו העיקריים של פרופ' רינון ובהיבט האתי של כמה מכתביו.

לראשונה זה הרבה שנים יש לנו מאמר העוסק באחד מחשובי הפילוסופים של המאה הי"ט, ומבקר תרגום ראשון לעברית של ספר מוקדם של פרידריך וילהלם שלינג, חברו של הגל בלמודי התיאולוגיה והפילוסופיה, ושנים רבות לאחר מכן יורש הקתדרה שלו לפילוסופיה בברלין. תקופה זאת בתולדות הפילוסופיה הגרמנית שבין קאנט לניטשה אינה משופעת בתרגומים לעברית, ולא רבים בישראל העוסקים באותם פילוסופים.

במדור "זכרון לראשונים" אנו מעלים הפעם את זכרו של אברהם שליט, מחלוצי מחקר בית שני בהביטיו הקלאסיים, שספרו על המלך הורדוס הוא עדין מאותם הספרים שלא נס ליחם.

לפני חדשים אחדים הלך לעולמו בגיל שבעים ושש חבר מועצת המערכת אהרן קנטורוביץ.

אהרן קנטורוביץ נולד וגדל בתל-אביב. את למודי התואר הראשון והשני עשה באוניברסיטה העברית בפיזיקה ובהיסטוריה ופילוסופיה של המדע. בין מוריו היו שמואל סמבורסקי, יהושע ברוך-הלל, וישעיהו ליבוביץ. את התואר השלישי עשה בפיזיקה תיאורטית באוניברסיטת

תל-אביב בהדרגת יובל נאמן, שאתו המשיך לעבוד ולחקור, וגם פרסם מאמר משותף לשניהם באנגלית. הוא חי שנים רבות באוסטרליה כעמית המחקר הראשון בהיסטוריה ובפילוסופיה של המדע באוניברסיטת מלבורן. בשובו לישראל לימד שנים אחדות היסטוריה ופילוסופיה של המדעים באוניברסיטת תל-אביב ובאוניברסיטה העברית, והיה מרצה אורח באוניברסיטת חיפה ובטכניון. הוא בלה שנה אחת במרכז היוקרתי לפילוסופיה של המדע באוניברסיטת פיטסבורג בארצות הברית, ונבחר שם עמית בינלאומי לכל חייו. בשנותיו האחרונות היה חוקר בחוג לפיזיקה ואסטרונומיה באוניברסיטת תל-אביב. ספרו האנגלי *Scientific Discovery: Logic and Tinkering*, שיצא לאור בניו-יורק בשנת 1993, הוא אחד הספרים הבסיסיים בתולדות המדע ושיטותיו. בעברית פרסם בשנת 2002 את ספרו *מהאמבה עד איינשטיין*, שיצא בהוצאת אוניברסיטת חיפה בשתוף הוצאת זמורה-ביתן. עד שנת חייו האחרונה פרסם מספר רב של מאמרים בכתבי עת מדעיים בעברית ובאנגלית.

קנטורוביץ היה אחד מן הראשונים שהצטרפו למועצת המערכת של *קתרטיס*, בה הוא ייצג את 'קו התפר' בין פילוסופיה למדע. מאמרו "פילוסופיה מקומית של הטבע" בחוברת 3, ותגובתו לתגובה של קוטי שוהם לאותו מאמר בחוברת 7 הם דוגמה ומופת לבקורת מקצועית שכתב העת שלנו מעודד.

אהרן קנטורוביץ היה איש שקט וצנוע, שלא ידע 'לדחוף ולהדחף' ולכן לא הגיע בעולמנו האקדמי לדרגה שהיה ראוי לה. למזלו היה איש בעל אמצעים, ולא היה זקוק למשרות אקדמיות רמות דרג לפרנסתו. הוא אינו החוקר הישראלי הראשון שאת רמתו המדעית העריכו כהלכה דוקא במדינות הים.